

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Godlycke Kracht Van De Goede Wercken Ghegront Op Het Waere Gheloof

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

V. Capittel. Opworinghen van Partye teghen het voorgaende, ende
antwoorde op de selve.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71472)

wercken, ende niet alleenlijck uyt het gheloove. **H**y en seght niet: Den mensch betoont, bewijst, ofte betuyght uyt de wercken dat hy te bozen gherechtebeerdicht is / maer hy seght dat hy uyt de wercken selve gherechtveerdicht wort. **O**versulcx Partye soude hier noot sakelijck moeten swichten ende haer obergheben / ten waer saken dat se Godt niet en hadde obrghegheben tot eenen verkeerden sin om de klare Schrifuren dupster te maken / ende de oprechte te verbalschen / soo als wy boven ghesien hebben.

V. CAPITTEL.

Opworinghen van Partye teghen het voorgaende, ende antwoorde op de selve.

Wij sullen beginnen van hunnen eersten leeraer Calvyn. **D**esen in *Antidoto Concilij Trident.* ad Can. 11, Sess. 6. spreekt aldus: Het gheloove alleen maect rechtveerdigh, maer het gheloove dat rechtveerdigh maect en is niet alleen. **D**oorzets: Als wy seggen dat het gheloove alleen rechtveerdigh maect, wy en verstaen dat niet van een gheloof sonder liefde, maer wy segghen dat het gheloof alleen oorsake is van de rechtveerdigh-makinghe.

Antwoorde: **D**at is te segghen / ick begheere dat soo te hebben / of de Schrifure dupsentmaect contrarte leert ofte niet: **W**ant ghelijck wy nu alrede wijs-looptigh betwisen hebben / de Schrifure schrijft aen de Vreesse, Hope, ende Liefde de selve uytwerckingen toe / die se toe-schrijft aen het gheloove; maer het gheloove is oorsake van die uytwerckingen / namelijk vande rechtbeerdigh-makinghe / ergo oock de Vreesse, Hope, ende Liefde.

Waerom seght den H. Augustinus seer wel in *Enchiridion* Cap. 8. Het gheloove sonder de liefde en kan niet baten: **W**elck nettekens past op 't ghene den H. Paulus seght 1. Cor. 13. v. 2. 3. Al hadde ick alle gheloof,

soo dat ick oock berghen versetten kost, indien ick de liefde niet en hebbe, ick en ben niet met allen; al deylde ick alle mijne goederen tot spys der armen, ende mijn lichaem overgave om te branden, indien ick de liefde niet en hebbe, ten kan my niet baten. Ende den **H. Apostel** Jacobus. *Cap. 2. v. 14.* Wat sal het baeten mijne broeders, indien yemant segghe dat hy 't gheloove heeft, ende de Wercken niet en heeft dat gheloove en sal hem niet konnen saligh maken.

Jae / seght Calvyn, het gheloof en kan niet bestaan sonder de liefde / ende sonder de wercken / maer daer npt en volghet nochtans niet dat de Liefde ofte de wercken oorzake zijn van de rechtveerdighmakinghe.

Antwoorde : Ick bekennt'et dat het niet en volghet vooz de ghene die de Schrifture verloochen, verdracyen, ofte vervalschen: Maer die den echtighen text aen-nemen / sonder lappen / by-voegsels / ofte hartnechtheyt / die moeten / ghelijck wy ghetoot hebben / bekennten dat de Schrifture de verghevinghe der sonden, de ghenefinghe der siele, de saligheyt, de rechtveerdigheyt &c. soo wel toeschryft aen de Vreesse, Hope, ende Liefde, ende andere goede wercken / als aen het Gheloof, soo volghet het dan wel dat dese deughden ende andere goede wercken soo wel oorzaken zijn van de verghevinge der sonden, ghenefinghe der siele &c. als het Gheloof.

Hunne derde opwozpinghe nemen sy namelijck npt de Schrifture. *Ioan. 3.* Alle de ghene die in hem geloof en gaet niet verloren, maer heeft het eenwigh leven. **Siet** / segghen sy / hier wort het eenwigh leven toegheschreven aen het gheloof alleen / soo wort wy dan dooz het gheloof alleen gerechtveerdicht.

Antwoorde : Wy soo verre dit ghevolgh goet waer / soo souden de Calvinisten oock moeten leeren dat wy gherechtveerdicht worden alleen dooz het nutten van het bleesch ende bloedt Christi, want ghelijck'er gheseyt wordt dat hy niet verloren en gaet / maer het eenwigh leven heeft die gheloof / alsoo wort'er eben gheseyt / dat hy niet sterben en sal

sal maer inder eeuwigheyt leben die het vleesch Christi eet / ende sijn bloedt drinckt.

2. Het eeuwig leben wordt van Christo beloofst aen alle de gene die om sijnen t'wille/vader/moeder/ende alles wat sy besitten/sullen verlaten/ de Calvinisten nochtans en sullen niet toe stemmen dat men dooz soo een werck alleen gherechtveerdicht wordt: of dan de Scyzifure dupsentmael seght dat de gheue die ghelooft / het eeuwig leben sal hebben / hier uyt en volght niet dat men gherechtveerdicht wordt dooz het gheloof alleen.

De vierde opwozpinghe trecken sy uyt verschepden plaetsen van den H. Paulus **naemlijck** Rom. 3. 28. Wy meynen dat den mensch gherechtveerdicht wordt door het geloof sonder de wercken der Wet. Galat. 2. 16. Wel wetende dat den mensch niet gherechtveerdicht en wort uyt de wercken der Wet ten sy door het gheloof in Jesum Christum, ende wy gelooven in Jesum Christum, op dat wy gherechtveerdicht worden uyt het gheloove Christi, ende niet uyt de wercken der Wet.

Antwoorde: Dese ende soodantighe plaetsen meer/en konnen niet baten om te toonen dat den mensch/alleen dooz het gheloof/wordt gherechtveerdicht ende niet uyt de wercken die de gheloobighe doen: Want Paulus en spreekt hier niet van de goede wercken der Christenen/maer alleen van de Joden,maer **naemlijck** van de besnijdenisse/dooz de welke noch wy/noch sy/konnen gherechtveerdicht worden dooz Godt. Merckt wel dat Paulus niet enckelijck en seght dat wy uyt de wercken niet gherechtveerdicht en worden/maer uyt de wercken der Wet, te weten / de Wet van't oude Testament, ofte dooz de besnijdenisse / daerom seght den selven H. Apostel Rom. 4. 10. De rechtveerdigheyt en is Abrahams niet toegherekent gheweest in de besnijdenisse. Dooz derg dat Paulus hier niet en spreekt van de goede wercken der gheloobighe Christenen / maer alleen van de Joden, **blijckt uyt hem selve Galat. 3. 10.** ende uyt den Dordrechtschen Bijbel Num. 33. Den Apostel seght: De ghene die onder de wercken der Wet
sijn,

sijn, sijn onder den vloeck : Welcke sijn nu dese wercken der Wet? den Dordrechtschen Bijbel self verstaet hier dooz de onderhoudinghe vande wet Moysis. Siet hier benintde Calvinisten, of het niet waerachtigh en is 't ghene ick gheseyt hebbe / te weten / wannere Paulus seght dat wy niet gerechtbeerdicht en worden dooz de wercken der wet, dat hy hier dooz verstaet de onderhoudinghe vande wet Moysis ofte der Joden, want utwen eyghen Bybel bekent het: Hoe komt ghy dan teghen ons roepen als of den Apostel seyde / dat de Chyistenen dooz de goede wercken die sy doen in de wet Christi niet gherechtbeerdicht en worden / daer hy / volghens de bekentnisse van utwen eyghen Bybel, alleenlyck spreekt van de wercken der Joden, ofte het onderhouden hāde wet Moysis namelijck dooz de Besnijdenisse / de welke / ghelijck oock den selven h. Apostel seght / 1. Cor. 7. 19. niet met allen en is, dat is / seght den Dordrechtschen Bijbel Num. 35. van gheender kracht tot de Godt-saligheyt, te weten, in het nieuw testament daer de Besnijdenisse gheen Sacrament meer en is.

Wat is 'er dan dat kracht heeft in het nieuw testament? dat boeght 'er den Apostel datelijck by / te weten / de onderhoudinghe der geboden Gods die op het gheloove Christi gefoudeert wort / ende niet op de Besnijdenisse; daerom stelt den Apostel dese dinghen de wercken / het gheloove in Christum, ende de Besnijdenisse, de onderhoudinghe der geboden Gods in het gheloof, ende de onderhoudinghe vande wet Moysis in de Besnijdenisse, teghen malkanderen / seggende dat wy dooz de eerste gerechtbeerdicht worden / ende niet dooz de tweede.

Wyt dit altremael blijckt dat den mensch niet gherechtbeerdicht en wort uyt het gheloove alleen, maer oock uyt de goede wercken die in 't gheloove Christi ghedaen worden.